

В.М. ХОМКА, *к.е.н, в.о. доцента,
кафедра бухгалтерського обліку і аудиту,
Львівський національний аграрний університет*

Г.В. БРИК, *к.е.н, ст. викладач,
кафедра бухгалтерського обліку і аудиту,
Львівський національний аграрний університет*

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

В Україні триває процес реформування бухгалтерського відповідно до міжнародних стандартів. Модернізація системи обліку і звітності в приватному секторі суттєво випереджає аналогічні процеси у державному секторі. Так, у приватному секторі розроблено 34 національні (положення) стандарти бухгалтерського обліку та низку інших інструктивних матеріалів, які дозволяють наближувати облік діяльності суб'єктів господарювання до вимог міжнародного законодавства.

В бюджетній сфері процеси реформування бухгалтерського обліку і фінансової звітності відбуваються значно повільнішими темпами. Облікова система в державному секторі не відповідає сучасним потребам щодо прозорості інформації про державні фінанси для зовнішніх користувачів, не забезпечує в достатній мірі процеси прийняття рішень у системі державного управління та місцевого самоврядування, не є придатною для оцінювання ефективності діяльності в бюджетній сфері.

В Україні основні напрямки та положення реформування обліку в бюджетній сфері відповідно до сучасних вимог законодавчо закріплені Постановою Кабінету Міністрів України “Про затвердження стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки ” від 16 січня 2007 року № 34 [2]. При цьому варто зазначити, що реалізації зазначених заходів відбувається дуже повільно або й взагалі існує лише на папері.

Відповідно до даного документу можна визначити такі основні напрями модернізації обліку:

- удосконалення системи бухгалтерського обліку;
- удосконалення системи фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів;
- створення уніфікованої організаційної та інформаційної облікової системи.

Одним з її ключових напрямків реалізації зазначених заходів є удосконалення системи бухгалтерського обліку в державному секторі через розроблення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку на основі міжнародних. Відповідно до Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі пропонується розробити та затвердити 24 національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Розробка положень (стандартів) бухгалтерського обліку в бюджетних установах здійснюється Державним казначейством України та Міністерством фінансів. На сьогодні прийнято 19 національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку для державного сектора, з яких 4 регулюють питання фінансової звітності (101 «Подання фінансової звітності», 102 "Консолідована фінансова звітність", 103 "Фінансова звітність за сегментами", 105 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»), а решта 15 - питання бухгалтерського обліку (121 «Основні засоби», 122 «Нематеріальні активи», 123 «Запаси», 124 "Доходи", 125 "Зміни облікових оцінок та виправлення помилок", 126 "Оренда", 127 "Зменшення корисності активів", 128 "Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи", 129 "Інвестиційна нерухомість", 130 «Вплив змін валютних курсів», 131 «Будівельні контракти», 132 «Виплати працівникам», 133 «Фінансові інвестиції», 134 «Фінансові інструменти», 135 «Витрати») [4]. Введення в дію прийнятих стандартів перенесено з 2013 на 2015 рік.

У процесі реформування бухгалтерського обліку особлива увага приділяється також питанню створення та запровадження єдиного плану рахунків бухгалтерського обліку в бюджетних

установах. Сьогодні в державному секторі використовують два плани рахунків:

- план рахунків бухгалтерського обліку для виконання державного та місцевих бюджетів, який ґрунтується на касовому методі обліку, передбаченому Бюджетним кодексом, і використовується Державним казначейством України;

- план рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, який історично ґрунтується на методі повного обліку на основі принципу нарахування і застосовується всіма розпорядниками бюджетних коштів.

Єдиний план рахунків повинен бути гармонізований із бюджетною класифікацією, будуватися на методі нарахування і забезпечувати формування національних рахунків. Застосування єдиного плану рахунків у державному секторі забезпечить відкритість облікових процесів, прозору консолідацію інформації.

Не менш важливу роль в процесі реформування організаційної системи бухгалтерського обліку в державному секторі займає створення інституту державних бухгалтерів, що сприятиме чіткому розподілу повноважень і відповідальності між учасниками бюджетного процесу, а також посилення державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів.

У реформуванні бухгалтерського обліку важливим методичним підходом є використання управлінського обліку, який забезпечить адаптацію обліку до сучасних умов господарювання установ і посилення контролю за ефективністю використання бюджетних коштів [3]. Належна організація управлінського обліку в бюджетних установах дозволить отримувати інформацію про доходи і видатки за центрами виникнення і відповідальності, а також калькулювати собівартість нематеріальних послуг бюджетної сфери.

Формування ефективної системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах як основного елемента управління неможливе без належного рівня організації облікової політики. При визначенні сфери дії облікової політики потрібно враховувати такі чинники: рівень бюджету, з якого здійснюється фінансове забезпечення відповідної бюджетної установи (державний, місцевий);

рівень бюджетної установи як розпорядника коштів; галузева належність бюджетної установи; рівень фінансового і матеріального забезпечення бюджетної установи; кількість працюючих; обсяги і вид діяльності; ступінь автоматизації облікового процесу. Таким чином, облікова політика як елемент управління установою, дає змогу керівництву приймати більш раціональні рішення, аналізувати роботу бюджетної установи, здійснювати і контролювати цільове використання засобів відповідно до затвердженого кошторису.

Суттєвого удосконалення потребує і меморіально-ордерна форма обліку, яка застосовується в бюджетних установах [1]. Використання меморіально-ордерної форми через свою трудомісткість веде до додаткових вибірок інформації та її перегрупування при складанні звітності.

В сучасних умовах господарювання удосконалення технології збору та опрацювання економічної інформації можливе за умови автоматизації облікових процесів. Використання ручної та частково автоматизованої форми не дозволяє бюджетній установі своєчасно та оперативно отримувати необхідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень. Підвищення оперативності облікових даних та посилення контролю за цільовим витрачанням бюджетних коштів можливе лише за комплексної автоматизації облікових процесів. При комп'ютеризації бухгалтерського обліку суттєвий акцент необхідно робити також на уніфікації програмного забезпечення, що використовується суб'єктами державного сектору управління, з метою забезпечення зв'язку між інформаційними базами даних Міністерства фінансів України, Державним казначейством України та інформаційними системами суб'єктів обліку державного сектору.

Реформа бухгалтерського обліку неможлива без серйозних коректив у законодавстві, насамперед у податковому й цивільному, тобто реформування системи обліку повинне здійснюватися в комплексі з відповідними змінами в суміжних галузях законодавства.

Отже, для модернізації системи обліку в державному секторі є необхідним формування єдиної нормативно-правової бази,

адаптованої до міжнародних норм та вимог, удосконалення методології обліку та складання звітності, запровадження інформаційних технологій. Вище зазначені напрями удосконалення обліку в бюджетних установах дозволять забезпечити реальність планових показників бюджету та їх виконання, визначити основні напрями бюджетного фінансування, забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів та збереження коштів загального та спеціального фондів.

Список використаних джерел

1. Марценяк Н.О. Реформування бухгалтерського обліку бюджетних установ: проблеми та перспективи / Н.О. Марценяк // Науковий вісник БДФА. - 2010. - № 4.-С. 346-351.
2. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Сушко Н. Реформування бухгалтерського обліку в державному секторі триває / Н. Сушко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2009. - № 8-9. – С. 22- 27.
4. Сушко Н. Перспективи запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в держсекторі / Н. Сушко //Баланс-бюджет. - 2012. - № 4.-С.2-4.

УДК 657.37:006.032:338.24"313"

Р.М. ЦИГАН, *ст. викладач,*
кафедра «Облік, аналіз і аудит»,
Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

В умовах глобалізації інтеграція вітчизняних підприємств у світову спільноту потребує адекватних інструментів управління, які дозволяють вести бізнес з урахуванням зарубіжних тенденцій у сфері стратегічних планів розвитку та оперативного менеджменту.